

Ajankohtaista EU:n pankki- ja finanssilainsäädännössä

Sirpa Pietikäinen

❖ Pankkialan pääomavaatimuksia koskevat säännöt (vakavaraisuusasetus ja vakavaraisuusdirektiivi)

Pankkien ja sijoituspalveluyritysten pääomavaatimukset ovat osa pankkiunionin yhteistä sääntökirjaa, ja niillä saatetaan Basel III -sopimus (kansainvälisesti sovitut sääntelystandardit pankkien omien varojen riittävydestä) osaksi EU-lainsäädäntöä.

Sääntöihin kuuluvat:

1. Asetus luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista (vakavaraisuusasetus, CRR)
2. Direktiivi oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta (vakavaraisuusdirektiivi, CRD IV)

Niitä sovelletaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa 1. tammikuuta 2014 alkaen.

Vakavaraisuusasetus – pääkohdat

Asetusta sovelletaan sellaisenaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Siinä säädetään sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten (pankkien) vakavaraisuusvaatimuksista pääoman, likviditeetin ja luottoriskin osalta.

Pääomavaatimukset

Asetuksessa säädetään, että pankkien on pidettävä hallussaan riittävästi pääomaa odottamattomien tappioiden kattamiseksi ja vakavaraisuutensa säilyttämiseksi kriisitilanteessa. Pääperiaatteena on, että vaaditun pääoman määrä riippuu kunkin pankin varoihin liittyvästä riskistä.

Vakavaraisuusasetuksessa tästä käytetään nimitystä "**omien varojen vaatimus**", ja se ilmaistaa osuutena riskipainotetuista omaisuuseristä. Riskipainotettujen omaisuuserien käsite tarkoittaa pääpiirteissään, että turvallisemmat omaisuuserät edellyttävät vähemmän pääomaa ja riskialttiimmat omaisuuserät ovat riskipainotetumpia. Toisin sanoen mitä riskialttiimmat omaisuuserät, sitä enemmän pääomaa pankin on pidettävä hallussaan.

Pääoma luokitellaan tiettyyn luokkaan sen laadun ja riskin perusteella.

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

Ensisijaista pääomaa pidetään toiminnan jatkuvuuden turvaavana pääomana. Sen avulla pankki voi jatkaa toimintaansa ja säilyttää vakavaraisuutensa. Korkealaatuisinta ensisijaista pääomaa sanotaan ydinpääomaksi (CET1).

Lisäksi on olemassa **toissijaista pääomaa**, joka liittyy päätyneeseen toimintaan. Sen avulla laitos voi maksaa takaisin tallettajille ja etuoikeutetuille velkojille, jos pankista tulee maksukyvytön.

Pankkien ja investointiyriyten pääoman **kokonais määrän tulisi olla vähintään 8% riskipainotetuista varoista**. Korkealaatuisimman pääoman eli ydinpääoman osuuden tulee olla 4,5% riskipainotetuista varoista (joulukuuhun 2014 saakka 4–4,5%).

Maksuvalmiusvaatimukset

Rahoituslaitoksilla on oltava riittävästi likvidejä varoja kattamaan likviditeetin nettomääräinen ulosvirtaus 30 päivän ajan vakavassa stressitilanteessa.

Maksuvalmiusvaatimus, joka koskee 30 päivän pituisessa stressitilanteessa nettomääräisen ulosvirtauksen estävää korkealaatuista kiinnittämätöntä omaisuutta, otetaan käyttöön asteittain. Vuonna 2015 sen on oltava 60% ja vuoteen 2018 mennessä 100%.

Pankin likvidien varojen vähimmäismäärän tulisi olla 25% ulosvirtauksesta.

Maksuvalmiusvaatimukset otetaan käyttöön vuonna 2015 ensimmäisen tarkastelujakson jälkeen. Euroopan komissio voi vuoden 2016 tarkastelun perusteella lykätä 100% vaatimuksen käyttöönottoa, jos se on perusteltua kansainvälisten kehityssuuntausten vuoksi.

Velkaantuneisuus

Velkaantuneisuudella tarkoitetaan pankin pääomapohjan ja sen kokonaisvarojen suhdetta. Pankin varat ovat "vivutettuja", jos ne ylittävät sen pääomapohjan.

Asetuksella pyritään vähentämään ylivelkaantumista, koska se voi vaikuttaa kielteisesti pankin vakavaraisuuteen.

Pankkien on julkistettava velkaantuneisuusasteensa (pankin ensisijaisen pääoman määrä jaettuna sen konsolidoidun taseen keskimääräisellä loppusummalla) 1. tammikuuta 2015 alkaneen ensimmäisen tarkastelujakson aikana. Suhdeluku kuvastaa sitä, miten hyvin pankki on valmistautunut täyttämään pitkän aikavälin taloudelliset velvoitteensa.

Komissio esittää kertomuksensa viimeistään 31. joulukuuta 2016, ja jos neuvosto ja parlamentti pääsevät sen pohjalta yhteisymmärrykseen, julkistamisvaatimus tulee voimaan 1. tammikuuta 2018.

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

Vakavaraisuusdirektiivi – pääkohdat

Direktiivi saatetaan osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä. Siinä esitetään säännöt, jotka koskevat pääomapuskureita, pankkiirien palkitsemista ja tulospalkkioita, vakavaraisuusvalvontaa sekä hallinnointi- ja ohjausjärjestelmiä.

Pääomapuskurit

Vakavaraisuusasetuksessa säädetyn pääomavaatimuksen mukaan ydinpääoman osuuden on oltava 4,5%. Tämän lisäksi kaikilla pankeilla on oltava yleinen pääomapuskuri ja vastasyklinen pääomapuskuri. Näin varmistetaan, että pankit keräävät hyvinä aikoina riittävän pääomapohjan, joka riittää tappioiden kattamiseen mahdollisen kriisin aikana.

Yleinen pääomapuskuri

Kaikilla pankeilla on oltava korkealaatuisimman pääoman (ensisijaisen pääoman) yleinen pääomapuskuri, jonka osuus on 2,5% pankin kokonaisriskin määrästä. Puskurin tarkoituksena on säilyttää pankin pääoma.

Jos pankilla ei ole tällaista puskuria, sen on rajoitettava osinkojen tai tulospalkkioiden maksamista tai lopetettava se.

Vastasyklinen pääomapuskuri

Vastasyklinen pääomapuskuri on Basel III -sopimuksella käyttöön otettu vakavaraisuusväline, jolla tasataan suhdannesykliä vaikutuksia pankkien luotonantoon.

Pankeilla on hyvinä aikoina luotonannon kasvaessa oltava ylimääräistä pääomaa. Kun suhdannesykli kääntyy ja talouden toimeliaisuus hidastuu tai jopa supistuu, puskuri voidaan purkaa, jotta pankki voi jatkaa reaalitalouden luotottamista.

Jos pankki ei noudata tätä vaatimusta, sovelletaan samoja sääntöjä kuin yleisen pääomapuskurin kohdalla.

Järjestelmäriskipuskuri

Jäsenvaltioilla on oikeus vaatia pankkeja pitämään yllä **ydinpääoman järjestelmäriskipuskuria**. Vaatimusta voidaan soveltaa koko rahoitusalaan tai sen tiettyihin osiin.

Tavoitteena on estää tai lieventää pitkäaikaisia ei-syklisiä järjestelmäriskejä tai makrotason vakavaraisuusriskejä, jotka saattavat vaikuttaa huomattavan kielteisesti reaalitalouteen.

Jäsenvaltiot voivat tulevaisuudessa soveltaa järjestelmäriskipuskureita, joiden suuruus on kaikkien riskien osalta 1–3% ja kotimaisiin ja kolmansiin maihin liittyvien riskien osalta enimmillään 5%, ilman

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

komission ennakkosuostumusta.

Vuodesta 2015 alkaen 3–5%:n puskureiden asettaminen edellyttää ilmoitusta komissiolle, Euroopan pankkiviranomaiselle (EPV) ja Euroopan järjestelmäriskikomitealle (EJRK). Yli 5%:n puskureille on saatava komission lupa.

Maailmanlaajuisten järjestelmän kannalta merkittävien laitosten puskuri

Tämä puskuri on pakollinen pankeille, jotka asianomainen viranomainen on määritellyt "maailmanlaajuisiksi järjestelmän kannalta merkittäviksi laitoksiksi" (G-SII) näiden pankkien maailmanlaajuiselle rahoitusjärjestelmälle aiheuttaman suuremman riskin ja niiden konkurssista mahdollisesti aiheutuvien vaikutusten kompensoimiseksi.

Pankin merkitys koko järjestelmälle määritetään G20-maiden hyväksymien G-SIFI-kriteerien (järjestelmäriskin kannalta merkittävä maailmanlaajuisesti toimiva rahoituslaitos) perusteella. Kriteereihin kuuluvat pankin koko, rajatylittävä toiminta ja pankin kytkettyminen rahoitusjärjestelmään.

Tällaisia pankkeja koskeva pakollinen korotus on 1–3,5% ydinpääomaa riskipainotetuista omaisuuseristä, riippuen siitä, miten merkittävä laitos on järjestelmän kannalta. Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2016.

Muiden järjestelmän kannalta merkittävien laitosten puskuri

Vakavaraisuusdirektiivin mukaan puskurivaatimus koskee sekä kotimaan että EU:n kannalta merkittäviä laitoksia.

"Muiden järjestelmän kannalta merkittävien laitosten" (O-SII) osalta ilmoitus- ja perustelumenettely sekä puskurin enimmäiskoko (2% riskipainotetuista omaisuuseristä) määritetään direktiivissä esitetyillä kriteereillä.

O-SII-puskuria sovelletaan vuodesta 2016 alkaen. Jäsenvaltiot, jotka haluavat vaatia tätä tietyiltä pankeilta jo aikaisemmin, voivat käyttää järjestelmäriskipuskuria.

❖ Pankkien elvytys ja kriisinratkaisu

Pankkien elvytystä ja kriisinratkaisua koskevilla EU:n laajuisilla säännöillä (pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivillä) ehkäistään pankkikriisejä ja varmistetaan, että kaatumassa olevien pankkien kriisinratkaisu sujuu hallitusti ja vaikuttaa mahdollisimman vähän reaalitalouteen ja valtiontalouteen. Direktiivi onkin yksi yhteisen sääntökirjan kulmakivistä.

Pankkien elvytys- ja kriisinratkaisusäännöillä

- annetaan kansallisille viranomaisille yhtenäiset välineet ja valtuudet käsitellä tehokkaasti

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

kaatuvia tai todennäköisesti kaatumassa olevia kansallisia ja rajojen yli toimivia pankkeja

- minimoidaan pankkien kaatumisesta veronmaksajille aiheutuvat haitat (ottamalla käyttöön velkakirjojen arvon alaskirjausta koskevat säännöt)
- perustetaan kriisinratkaisurahastoja, joiden rahoituksesta vastaa pankkiala ja joilla tarvittaessa tuetaan kaatuvia pankkeja

Direktiivin pääkohdat

Direktiivin myötä EU:n kansalliset viranomaiset voivat puuttua mahdollisiin pankkikriiseihin kolmella tasolla:

1. varautuminen ja ennaltaehkäisy
2. varhainen tilanteeseen puuttuminen, jos pankki joutuu vaikeuksiin tai ei täytä pääomavaatimuksia
3. kriisinratkaisu, jos pankki ajautuu kannattamattomaksi

Ennaltaehkäisy

Kaikkien EU:n pankkien on laadittava omat elvytysuunnitelmansa ja päivitettävä ne vuosittain. Suunnitelmissa on esitettävä toimenpiteet, jotka pankit toteuttavat, jos niiden tilanne heikentyy vakavasti.

Kansallisten kriisinratkaisuviranomaisten on laadittava kullekin pankille kriisinratkaisusuunnitelma. Näissä suunnitelmissa esitetään toimet, jotka ne toteuttavat, jos kriisinratkaisu osoittautuu tarpeelliseksi.

Euroopan pankkiviranomaisen tehtävänä on laatia sitovia teknisiä standardeja, ohjeita ja kertomuksia elvytyksen ja kriisinratkaisun keskeisillä aloilla.

Etukäteen perustettava kriisinratkaisurahasto

Kunkin jäsenvaltion on perustettava etukäteen kriisinratkaisurahasto (tai vastaava rahoitusjärjestely), jonka rahoituksesta vastaa pankkiala ja jota voidaan käyttää, jos jokin pankki on kaatumassa. Pankkien vuotuiset rahoitusosuudet perustuvat niiden velkoihin ja niiden ottamiin riskeihin. Kunkin kansallisen kriisinratkaisurahaston varojen on vuoteen 2025 mennessä oltava vähintään 1% kaikkien kyseisessä maassa toimivien luottolaitosten suojattujen talletusten määrästä.

Kriisinratkaisurahastot

- niistä annetaan kriisinratkaisua tarvitseville pankeille väliaikaista tukea (lainat, takaukset, omaisuuserien osto tai omaisuudenhoitoyhtiöille tarjottava pääoma)
- niitä voidaan käyttää korvauksen suorittamiseen osakkeenomistajille tai velkojille, mutta vain, jos osakkeenomistajille tai velkojille velkakirjojen arvon alaskirjauksen yhteydessä syntyneet tappiot ylittävät tappiot, joita niille olisi aiheutunut maksukyvyttömyysmenettelystä
- niitä voidaan käyttää tappioiden kattamiseen tai pankin pääomittamiseen tietyissä määritellyissä ja poikkeuksellisissa tapauksissa

Varhainen tilanteeseen puuttuminen

Kansallisilla kriisinratkaisuviranomaisilla on toimivalta puuttua tilanteeseen ennen kuin pankin tilanne heikkenee peruuttamattomasti. Ne voivat

- vaatia kiireellisten uudistusten toteuttamista

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

- vaatia pankkia laatimaan suunnitelman velkojen uudelleenjärjestelemiseksi velkojen kanssa
 - tehdä muutoksia pankin johtoon ja nimittää erityisjohtajia tai väliaikaisia hallinnoitajia
- Tavoitteena on turvata pankin olennaisten toimintojen jatkuminen ja sen nopea elpyminen.

Kriisintarkaisu

Jos pankin tilanne ajautuu niin vaikeaksi, että sen elpyminen asianmukaisessa määräajassa ei ole realistista, kansalliset kriisintarkaisuviranomaiset voivat

- myydä liiketoiminnan osan
- perustaa tärkeimpien toimintojen jatkamista varten omaisuudenhoito-yhtiön (eli siirtää väliaikaisesti pankin hyvät omaisuuserät valtion hallinnoimalle yhteisölle)
- erottaa hyvät ja huonot omaisuuserät (arvoltaan alentuneet omaisuuserät siirretään erilliseen varainhoito-yhtiöön)
- toteuttaa alaskirjaustoimenpiteitä eli muuntaa velat osakkeiksi tai kirjata niiden arvon alas (näin tappiot koituvat vahvistetussa järjestyksessä pankin osakkeenomistajien ja velkojen, eivät veronmaksajien maksettaviksi)

Kriisintarkaisumenetelmä riippuu yksittäisestä pankista ja sille laaditusta kriisintarkaisusuunnitelmasta.

Alaskirjaustoimenpiteet tulivat voimaan 1. tammikuuta 2016.

Kuka vastaa kaatuvan pankin kustannuksista?

Jos pankin kriisintarkaisu on tarpeen, kustannuksista vastaavat ensiksi pankin osakkeenomistajat ja velkojat (velkakirjojen arvon alaskirjaus), minkä jälkeen ne rahoitetaan kriisintarkaisurahastosta.

Luonnollisten henkilöiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten talletukset on vapautettu tästä säännöstä. Tällaisiin talletuksiin sovelletaan etuuskohtelua, eli ne ovat edellä tarkoitettussa vahvistetussa järjestyksessä aivan viimeisinä.

Alaskirjaus ei koske kansalaisten eikä pienten ja keskisuurten yritysten enintään **100 000 € suuruisia talletuksia**. Ne on suojattu talletussuojajärjestelmällä. Alaskirjauksen ulkopuolelle pysyvästi jätettyjä velkoja ovat myös suojatut talletukset ja katetut joukkovelkakirjalainat.

Kriisintarkaisurahastoa voidaan käyttää vasta kun osakkeenomistajien ja velkojen kannettavaksi on ensin siirretty tappiot, jotka ovat vähintään **8%** pankin velkojen kokonaismäärästä.

Rahaston osuus voi kattaa enintään 5% pankin velkojen kokonaismäärästä. Kun 5%:n raja on saavutettu ja kun alaskirjausmenettely on toteutettu, kriisintarkaisuviranomainen voi poikkeuksellisissa olosuhteissa kerätä lisärahoitusta vaihtoehtoisista rahoituslähteistä. Tämä olisi mahdollista hätätilanteissa, jos velkojen osalta toteutettava velkakirjojen arvon laaja alaskirjaus saattaisi vaarantaa rahoitusvakauden.

Tilanteissa, jotka Euroopan komissio arvioi poikkeuksellisen vakaviksi, olisi mahdollista käyttää julkisyhteisöjen vakuusvälineen muotoista julkista tukea heti velkakirjojen arvon 8%:n alaskirjauksen jälkeen.

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

Yhteistyö kolmansien maiden kanssa:

Maailmanlaajuisten pankkikonsernien osalta tarvitaan erityisjärjestelyt asianomaisten EU:n jäsenvaltioiden kriisinratkaisuviranomaisten ja kolmansien maiden viranomaisten välistä yhteistyötä varten.

Direktiivin mukaan Euroopan komissio tekee neuvostolle ehdotuksia yhden tai useamman EU:n ulkopuolisen maan kanssa tehtävien, tällaista yhteistyötä koskevien sopimusten neuvottelemisesta.

Direktiivi tuli voimaan 1. tammikuuta 2015.

Sen velkakirjojen arvon alaskirjausta koskevia menettelyjä sovelletaan 1. tammikuuta 2016 alkaen.

❖ Komission esitys pankkien rakenneuudistuksesta

Tammikuussa 2014 annetun esityksen tavoitteena on estää kaikkein suurimpia ja monitahoisimpia pankkeja harjoittamasta riskialtista kaupankäyntiä omaan lukuunsa. Uusissa säännöissä annetaan valvontaviranomaisille valtuudet vaatia tällaisia pankkeja erottamaan tietyt potentiaalisesti riskialtiit kaupankäyntitoimet talletusten vastaanottamisesta, jos kyseiset toimet uhkaavat rahoitusvakautta.

Ehdotus koskee ainoastaan kaikkein suurimpia ja monitahoisimpia pankkeja, joilla on merkittävää kaupankäyntitoimintaa. Rakenneuudistukseen sisältyvät seuraavat toimet:

1. Uudistuksessa kielletään rahoitusinstrumenteilla ja hyödykkeillä omaan lukuun käytävä kauppa eli kaupankäynti, jonka ainoana tarkoituksena on tuottaa pankille voittoa. Tällaiseen toimintaan liittyy monia riskejä, eikä se tuota konkreettisia etuja pankin asiakkaille tai taloudelle yleensäkin.

2. Valvontaviranomaiset valtuutetaan ja joissain tapauksissa veloitetaan vaatimaan, että muu suuririskinen kaupankäynti (kuten markkinatakaukset, monimutkaiset johdannaiset ja arvopaperistamistoiminnot) eriytetään konsernissa kaupankäyntiyhteisöiksi, jotka ovat erillisiä oikeussubjekteja (tätä kutstutaan "tytäryhtiöittämiseksi"). Näin pyritään välttämään se vaara, että pankit kiertävät tietyille kaupankäyntitoimille asetettua kieltoa käymällä omaan lukuunsa piilokauppaa, joka on liian merkittävää tai vahvasti velkarahoitteista, jolloin se voi uhata koko pankin toimintaa ja rahoitusjärjestelmää yleensäkin. Pankeille annetaan kuitenkin mahdollisuus olla erottamatta toimintoja toisistaan, jos ne saavat valvontaviranomaisen vakuuttuneeksi siitä, että toiminnoista aiheutuvia riskejä lievennetään muilla keinoin.

3. Uudistuksessa annetaan säännöt erillisen kaupankäyntiyhteisön taloudellisista, oikeudellisista, hallinnollisista ja toiminnallisista kytköksistä pankkikonsernin muihin osiin.

Jotta pankit eivät yrittäisi kiertää näitä sääntöjä siirtämällä osan toiminnastaan vähemmän säännellylle varjopankkialalle, rakenteelliseen erottamiseen liittyviä toimenpiteitä on täydennettävä säännöksillä, joilla lisätään varjopankkitoiminnan läpinäkyvyyttä.

Neuvosto hyväksyi kesäkuussa 2015 ensimmäisen käsittelyn kantansa. Jatkokäsittely odottaa parlamentin kannan muodostusta.

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

❖ Komission esitys eurooppalaisesta talletussuojajärjestelmästä (24.11.2015)

European Deposit Insurance Scheme, EDIS

Tarkoitus on korvata nykyinen talletussuojajärjestelmä vuoteen 2024 mennessä Euroopan laajuisella talletussuojalla, luomalla eurooppalainen talletussuojarahasto.

Pankit rahoittaisivat rahaston, mutta niille ei koituisi lisämaksuja, koska ajan mittaan kansallisiin talletussuojarahastoihin tarkoitetut rahat ohjattaisiin tähän uuteen eurooppalaiseen suojarahastoon.

Ensimmäisessä vaiheessa rahasto toimisi jälleenvakuuttajana siinä tapauksessa, että kansalliset talletussuojarahastot eivät riittäisi kattamaan riittävää suojaa. Toisessa vaiheessa siirryttäisiin kohti rinnakkaisvakuuta, joka kattaisi kaikki talletussuojavelvollisuudet pankkiunionin piirissä.

Ennen kuin EDISistä voisi hyötyä, täytyisi ensin olla käytetty loppuun kaikki kansallisen talletussuojan keinot ja varat, sekä jäsenmaan on täytynyt toimeenpanna täysin talletussuojadirektiivin vaatimukset. Lisäksi EDISille asetettaisiin maksimisummaa yksittäisen talletussuojatapauksen kattamisessa sekä prosenttiosuus kansallisten talletussuojajärjestelmien paikkaamisessa.

Rahastoa hallinnoisi Euroopan kriisinhallintaneuvosto (Single Resolution Board).

Komission vihreä kirja finanssialan vähittäispalveluista

- **Tavoite:** Parempia tuotteita sekä enemmän valinnanvaraa ja mahdollisuuksia kuluttajille ja yrityksille
- **Ongelma:** Finanssipalvelujen alalla ei tällä hetkellä aitoja Euroopan laajuisia markkinoita: rajoittaa valinnanvaraa&hinnat vaihtelevat laajasti eri puolilla EU:ta.
- **Mitä palveluita** komissio lukee vähittäispalveluihin: vakuutukset, luotot, maksut, käyttö- ja säästötilit ja muut yksityissijoitukset

Finanssipalveluiden nykytila EU:ssa

- Liikkuvat asiakkaat muodostavat suuret potentiaaliset markkinat unionissa: 13,6 miljoonaa EU:n kansalaista asuu muussa kuin omassa jäsenvaltiossaan; lisäksi 35 % EU-kansalaisista asuu toisiin jäsenvaltioihin rajoittuvilla alueilla
- Vähäinen rajatylittävä toiminta:
 - alle 3% EU-kansalaisista on hankkinut luottokortin, käyttötilin tai kiinnitysluoton
 - Kuluttajaluotoista vain 5% oli hankittu rajojen yli
 - Rajatylittävien lainojen osuus on alle 1% alueen kaikista kotitalouslainoista

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

- Vaihteleva hintataso: esim luottokortista veloittavat vuosimaksut voivat vaihdella Romanian 9,10 eurosta Slovakian lähes 114 euroon.

Digitalisointi

- Finanssialan vähittäispalvelumarkkinat ovat muuttumassa merkittävästi digitalisoitumisen vaikutuksesta - uusia liiketoimintamalleja: vain verkossa toimivia palveluntarjoajia ja teknologiayrityksiä, jotka tarjoavat sähköisen rahan siirtojen, verkkomaksujen välityksen, rahoitustietojen koonnin, vertaisrahoituksen ja hintavertailun kaltaisia palveluja.
- Parempi palvelu vs. kuluttajansuojaan liittyvät kysymykset

Vihreä kirja: konsultaatio, mm. seuraavia kysymyksiä

- Mikä estää näiden palveluiden rajatylittävän tarjonnan?
- Miten parannetaan kuluttajien mahdollisuutta saada tietoa rajatylittävistä palveluista?
- Miten puututaan monimutkaisuuteen ja kohtuuttoman suuriin maksuihin?
- Miten parannetaan tuotteiden siirrettävyyttä? (esim yksityinen sairaskorvaus muutettaessa jäsenmaasta toiseen)
- Liikennevakuutukset: Onko ryhdyttävä toimiin sen varmistamiseksi, että auto-onnettomuudessa vahinkoa kärsineille maksetaan korvausta muiden jäsenvaltioiden vakuusjärjestelmistä, jos asianomaisesta vakuutusyhtiöstä tulee maksukyvytön?
- Lisävakuutukset autoa vuokrattaessa: Mitä lisätoimia voitaisiin toteuttaa täydentävien vakuutus tuotteiden avoimuuden parantamiseksi ja sen varmistamiseksi, että kuluttajat voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä ostaessaan tällaisia tuotteita? Edellyttävätkö autonvuokrausalan täydentävät tuotteet erityistoimia?
- Sähköisen allekirjoituksen ja henkilöllisyyden todentamisen mahdollistaminen
- Henkilökohtaisen maksukyvyttömyyden, omaisuuden arvioimisen ja vakuuksien täytäntöönpanoon liittyvien menettelyjen lähentäminen

Arvopaperistaminen (securitisation): ehdotus asetukseksi

Securitisation:

"*arvopaperistaminen*" tai "*arvopaperisointi*" (IATE)

Tausta:

- Finanssikriisin jälkeinen arvopaperistamisen kuihtuminen: komission arvion mukaan talouteen 100-150mrd€ verran lisärahoitusta, jos arvopaperistaminen nousisi kriisiä edeltävälle tasolle
 - 216 mrd€ v. 2014 vrt. 594mrd€ v. 2007 (PK-yrityksiä koskien luvut 36 mrd v.2014 vrt 77 mrd v. 2007)
 - Arvopaperistamiseen suhtauduttiin kriisin jälkeen kriittisesti - miksi:
 - Ongelmat erityisesti USA:ssa: AAA-luokituksen saaneista papereista maksuhäiriöstä kärsi 16 % - kun ennusteiden mukaan riskin olisi pitänyt olla vain 0.1 %
- Mittavat globaalit tappiot, luottamuksen menetys

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

- Ei saman mittakaavan ongelmia Euroopassa (AAA-luokituksen arvopapereissa maksuhäiriöitä 0.1 %:lla, BBB-luokassa 0.2%, vrt USA 62%)

Komission esitys:

1. Uusi arvopaperistamista koskeva asetus
2. Muutoksia pankkien pääomavaatimuksia koskevaan asetukseen (CRR) + vakuutusyhtiöiden osalta Solvenssi II:een

1. Arvopaperistamista koskeva asetus

- Kohteena erityisesti pitkäaikaissijoittajat; ei suunnattu kuluttajille
- Sisältää selkeät kriteerit, joiden avulla määritellään millaista on yksinkertainen, standardisoitu sekä läpinäkyvä arvopaperistaminen (simple, standardised and transparent securitisation (STS))
- "Yksinkertaisen" määritelmä:
 - Paperiin saa kääriä vain samankaltaisia vastuuta (autolainat autolainojen kanssa; asuntolainat asuntolainojen kanssa...)
 - Arvopaperin arvopaperistaminen ei sallittua
 - Lainoilla tulee olla tarpeeksi pitkä luottohistoria, jotta voidaan luotettavasti arvioida niiden mahdolliset maksuhäiriöt
 - Lainan omistus tulee siirtää taholle, joka sen arvopaperistaa (eli laina myydä sen myöntäneeltä taholta taholle, joka luo arvopaperin)
- "Läpinäkyvä" ja "standardisoitu"
 - Arvopaperiin käärityt lainat tulee olla myönnetty käyttäen samoja lainantokriteereitä kuin minkä tahansa muun lainan kohdalla: no "cherry-picking"
 - Vähintään 5 % lainasalkusta tulee jäädä liikkeellelaskijalle
 - Arvopaperia koskevista tiedoista tulee löytyä paperin rakenne sekä maksuketju
 - Pakettilainoja koskevat tiedot julkistettava säännöllisesti
 - Arvopaperiin liittyvien avaintahojen sopimusoikeudelliset veloitteet, tehtävät ja vastuut tulee määritellä selkeästi
- Arvopaperin liikkeellelaskijan tulee hyväksyttää instrumentin STS-vaatimustenmukaisuus ESMA:lla
→ juridinen vastuu väärinkäytöksistä - sanktiot (min. 5 miljoonaa euroa, max 10% vuosittaisesta tuloksesta [juridinen henkilö])
- ESMA ylläpitää netissä julkista rekisteriä kaikista STS-tuotteista

2. CRR ja Solvenssi II

- STS- ja ei-STS -arvopapereiden erilainen riskiprofiili: vaatii muutoksen CRR-asetukseen

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

- Vakuutusyhtiöiden osalta muutos tulee voimaan Solvenssi II-direktiivin kautta. Tämä muutos tehdään kuitenkin vasta sen jälkeen, kun arvopaperistamista koskeva asetus on saatettu voimaan.

PRIIPS, paketoituneet sijoitustuotteet

Miksi sääntely?

2009 komission tiedonanto - todettiin kaksi osa-aluetta, joilla tarvitaan parannuksia:

- myyntiä koskevat säännökset; ja
 - tuotetietojen antamista koskevat säännökset
- PRIIPS-asetus koskee jälkimmäistä, MiFID/R myyntiä

Yksityissijoittajien luottamus ja halu sijoittaa

→ tieto sijoitustuotteista vaikeasti ymmärrettävässä muodossa: vaikeuttaa sijoituksiin liittyvien riskien ja kustannusten arviointia

Sijoitustuotteista annetaan nykyisin tietoja eri tavoin riippuen sijoitustuotteen oikeudellisesta muodosta ja jakelukanavasta

→ tietojen vertailtavuudessa ja esitystavassa eroja

Osa laajempaa lainsäädäntöpakettia...

- Vakuutusedustusdirektiivin (IMD) laaja uudistus: parempi sijoittajansuoja
- UCITS -uudistus: säilytysyhteisön rooli&toiminta; palkitseminen ja sanktiot
- MiFID/R

Esityksen sisältö

1. Sijoitustuotteet, joista esitettävä avaintietoasiakirja

Vaihtelevasta oikeudellisesta muodosta huolimatta usealla sijoitustuotteella pyritään samankaltaisiin taloudellisiin päämääriin

→ Määritelmä lähtee "paketoinnista": eri omaisuuseriä yhdistelemällä saadaan aikaan tuote, joka toisaalta

- monimutkainen: kustannuksia ja riskejä vaikea arvioida ja vertailla; toisaalta hajautettu riski

Mitä sisältää?

- tuotteet, joilla pääomatakuut;
- tuotteet joille taataan pääoman lisäksi myös tietty osa tuotosta;
- suljetut ja avoimet sijoitusrahastot, ml. yhteissijoitusyritykset;
- strukturoituneet tuotteet kaikissa muodoissaan;
- vakuutusalan tuotteet, joiden takaisiostoarvo määräytyy välillisesti vakuutusyrityksen omien sijoitusten tuottavuuden tai yrityksen kannattavuuden mukaan;
- johdannaissojimat
- yksilölliset sijoitussidonnaiset eläketuotteet

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

Mitä jää ulkopuolelle?

- tuotteet, joiden tuottoaste on vahvistettu ennakkoon koko elinkaaren ajaksi
 - tavalliset osakkeet ja joukkovelkakirjat
 - strukturoimattomat talletukset
 - vakuutustuotteet, joista saadaan vain vakuutusetuudet

- lisäeläkedirektiivin soveltamisalaan kuuluvat ammatilliset lisäeläkejärjestelmät
- eläketuotteet, jotka vaaditaan kansal. lainsäädännössä työnantajan rahoitusosuutta, eikä työntekijä voi valita eläketuotteen tarjoajaa

2. Kenellä vastuu laatimisesta?

1. Sijoitustuotteen tuottajalla ("paketoitsijalla")
2. Tuotteen kehittäjällä: jos muuttaa tuotetta olennaisesti (riski- tai kustannusrakenne)

Jos avaintietoasiakirja ei täytä asetuksen vaatimuksia, kehittäjä velvollinen korvaamaan asiakkaalle aiheutuneen tappion

 Todistustaakka kehittäjällä

3. KID = avaintietoasiakirja

Jo toteutettu sijoitusrahastodirektiivin (UCITS) yhteydessä ('KIID')

Sijoitustuotteesta riippumatta sijoittajan saatava tiivistettyä, vertailukelpoista ja vakimuotoista tietoa; yleiskielellä kirjoitettu

"stand alone" asiakirja: tulisi sisältää kaikki olennainen tieto, jotta sijoittaja ei tarvitse muita asiakirjoja saadakseen käsityksen sijoitustuotteen keskeisistä ominaisuuksista ja tehdäkseen sijoituspäätöksen

KID selkeästi erillään markkinointimateriaalista

Mitä keskeiset tekijät, jotka sisällytettävä KID:iin:

- Tuotteen ja sen kehittäjän tunnistetiedot;
- tuotteen luonne ja keskeisen ominaisuudet;
- saattaako sijoittaja menettää pääomaa;
- tuotteen riski-hyötyprofiili;
- kustannukset;
- aiemmat sijoitustulokset

KID annettava asiakkaalle hyvissä ajoin ennen sijoituksen tekemistä

- Etämyynnissä asiakirja voidaan kuitenkin tietäen edellytyksin antaa vasta sopimuksen tekemisen jälkeen

4. Hallinnolliset seuraamukset

Jäsenvaltioiden säädettävä hallinnollisista seuraamuksista, jotka tehokkaita, oikeansuhtaisia ja varoittavia

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

Art. 19 (1) lueteltujen säännösten rikkomiseen sovellettava min. hallinnollisia seuraamuksia ja toimenpiteitä. Näitä ovat:

- sijoitustuotteen markkinoinnin kieltävä ja keskeyttävä määräys,
- julkinen varoitus
- avaintietokirjan päivitetyn version julkistamista koskeva määräys.

Hallinnollisia seuraamuksia määrättäessä otettava huomioon mm: rikkomusten vakavuus ja kesto, rikkomuksen vaikutukset yksityissijoittajien etuihin, säännöksiä rikkoneen henkilön yhteistyöhalukkuus, aiemmat rikkomukset.

5. UCITS-siirtymäsäännöstö

Koska UCITS KIID vasta äskettäin voimaan, annetaan UCITSeille 5-vuoden poikkeus tästä asetuksesta → jatkavat KIIDien tekemistä vanhojen sääntöjen pohjalta

5-v siirtymäajan jälkeen komissio arvioi tilanteen

6. Voimaansaattaminen ja tekninen työ

Euroopan valvontaviranomaiset ESMA ja EIOPA laativat tällä hetkellä teknistä, level 2 -säännöstöä. Voimaan uusien PRIIPS-sääntöjen pitäisi tulla 31.12.2016

Digitaaliset palvelut ja finanssiteknologian kehitys haastavat perinteisen pankkitoiminnan:

- Finanssiteknologia ja niin kutsutut FinTech-yritykset, ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana merkittäväksi uudeksi kilpailijajoukoksi, joka tarjoaa maksu-, laina- ja mobiilipalveluita erityisesti nuoremmalle käyttäjäkunnalle.
- Tyypillistä FinTech-yrityksille on keskittyminen yhden palvelun tuottamiseen mahdollisimman yksinkertaisella ja käyttäjäystävällisellä tavalla. Yksinkertaisuus merkitsee säästöä sekä yritykselle että kuluttajalle.
- Suurin osa palveluista tuotetaan mobiilipalveluiden avulla, ja yrityksillä ei välttämättä ole fyysistä asiointipistettä vaan yhteydenpito asiakkaisiin hoidetaan viestintäpalveluiden kautta.
- Palveluja yhdistää yleensä helppokäyttöisyys ja läpinäkyvä toiminta. Uudet yritykset ovat kilpailukykyisiä ennen kaikkea alhaisten palvelumaksujen vuoksi.
- Toistaiseksi yksittäisten yritysten asiakaskunta on pankkeihin verrattuna pieni, mutta kasvuvauhti nopea. Yritysten etuna on nopea mukautumiskyky markkinoiden tarpeisiin, koska niillä ei ole taakkana isoja olemassa olevia rakenteita tai ylläpidettävänä fyysistä jakeluverkostoa. Lisäksi ne ovat taitavia hyödyntämään asiakkaista koostettuja tietokantoja räätälöidäkseen palvelujaan yksilöiden tarpeisiin.
- Yritykset voidaan jakaa kahteen eri luokkaan: toiset toimivat välikäsinä pankin ja asiakkaan välillä, tuottaen asiakasystävällisempiä palveluja. Tällöin niiden ei tarvitse hankkia pankkilisenssiä eikä alistua sitä kautta raskaalle sääntelylle, vaan osapuolena oleva pankki

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

kantaa vastuun lainsäädännön noudattamisesta. Toinen kategoria ovat yritykset, jotka haluavat itse tarjota kaikki pankkipalvelut asiakkaille. Tällöin niiden täytyy hankkia viranomaisilta toimintalupa, mikä on perinteisesti ollut pitkä ja moniportainen prosessi. Viime vuosina viranomaiset ovat kuitenkin halunneet edistää kilpailun lisääntymisestä, ja sitä kautta pankkien lupaprosessia on nopeutettu ja pääomavaatimuksia kevennetty ainakin Iso-Britanniassa.

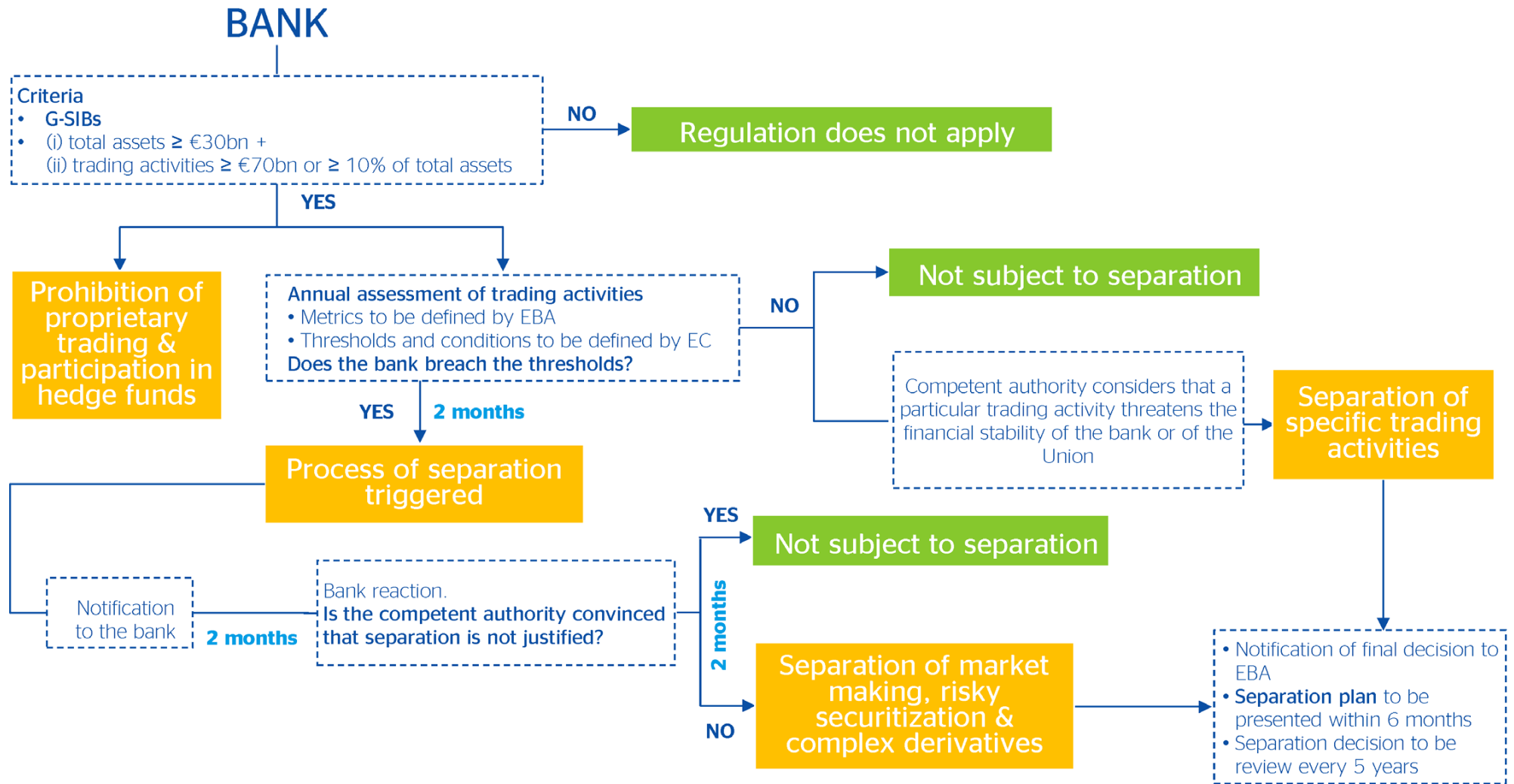
- Lainsäätäjien haasteena on löytää tasapaino uusien toimintamuotojen mahdollistamisen ja pankkiasiakkaiden suojelun välillä. Toistaiseksi uusia lakialoitteita nimenomaan FinTech-yrityksiä varten ei ole esitetty, mutta asiaan liittyviä lakihankkeita ovat mm.
 - Komission digimarkkina-agenda, jonka puitteissa esitetään konkreettisia lakiuudistuksia vuoden 2016 aikana. Näistä merkittävimpiä ovat verkko- ja tietosuojadirektiivin uudistus sekä tietosuoja-asetus.
 - Maksupalveludirektiiviä uudistettiin vuoden 2015 lopulla, ja sen oltava osa kansallista lainsäädäntöä tammikuuhun 2018 mennessä. Uudistuksen myötä pankkien on sallittava kolmansien maksupalveluja tarjoavien osapuolten pääsy asiakkaiden pankkitileihin niin, että verkkotilin omaava asiakas voi käyttää kolmannen osapuolen tarjoamia maksuohjelmistoja, laitteita ja sovelluksia.
 - Konsultaatio finanssialan vähittäispalveluista (kts. edellä).

Muita tulevia hankkeita:

- Komission muutosesitykset riskipääomarahastoja ja sosiaalisia rahastoja koskevista asetuksista
- Komission sisäinen selvitys joukkorahoituksen toiminnasta jäsenmaissa

www.sirpapietikainen.net
sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
+358 50 305 68 59

Komission esitys pankkien rakenneuudistuksesta:

Pankkien rakennemuutostuksesta käytävän keskustelun myötä uusien rakenteellisten järjestelyjen alaisuuteen kuuluvien pankkien lukumäärä on vähentynyt radikaalisti (kuva: French Banking Federation)

IS A REGULATION WHICH ORGANISES THE OUTRIGHT EXEMPTION OF 80% OF ITS SUBJECT MATTER STILL RELEVANT?

